

РЕШЕНИЕ

№ 971

гр. Перник, 03.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЕРНИК, Х ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: МАРИНЕЛА КР. МАРИНОВА-СТОЕВА

като разгледа докладваното от МАРИНЕЛА КР. МАРИНОВА-СТОЕВА
Гражданско дело № 20221720102123 по описа за 2022 година

Производството е образувано е по искова молба на М. М. П., уточнена с молба от ** г., против „ИЗИ Асет Мениджмънт“ АД, с която се иска ответникът да бъде осъден да заплати на ищцата сумата от 511,92 лева, която сума била платена от ищцата на ответника без правно основание – като неустойка съгласно чл. 4 по договор за паричен заем № ** г., сключен между ответника като заемодател и ищцата като заемополучател, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на исковата молба ** г. до окончателното изплащане на вземането. Претендират се разноси.

В исковата молба се твърди, че ищцата, като кредитополучател, с име по съпруг М. М. В., сключила с ответното дружество като кредитодател договор за паричен заем № ** г. По силата на същия й била отпусната в заем сумата от 800 лева. Съгласно клаузите на договора ищцата следвало да върне на дружеството сумата от общо 1401,03 лева на 27 седмични вноски – при размер на всяка вноска от 32,93 лева, ГПР 48.56 % и ГЛП 40 %. Заедно с това в тежест на ищцата било уговорено и задължение да обезпечи договора чрез поръчител или банкова гаранция в 3-дневен срок от сключването му. Доколкото ищцата не изпълнила това задължение, то същата твърди, че по договора й била начислена и неустойка от 511,92 лева. Това задължение също било разсрочено на по 51,89 лева месечна вноска. Посочва се, че ищцата погасила изцяло предсрочно задълженията си по договора като внесла на ответното дружество сумата от 1384,81 лева. Ищцата счита, че заплатената от нея процесна сума за неустойка е платена без правно основание, тъй като клаузата за неустойка поради

неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение, била нищожна като противна на добрите нрави, както и на редица разпоредби на ЗПК и ЗЗП. Към исковата молба са приложени: договор за паричен заем № № ** г. с погасителен план и стандартен европейски формуляр.

В законоустановения срок по чл. 131 от ГПК от страна на ответника по делото е постъпил писмен отговор, с който се изразява становище за неоснователност на предявения иск по изложени подробно съображения, че процесният договор за кредит бил валиден, като се иска претенцията да бъде отхвърлена.

Пернишкият районен съд, след като прецени доводите и възраженията на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено следното:

По делото е представен договор за паричен заем № ** г., сключен между страните. Уговорено било заемотателят да предостави сумата от 800 лв. на ищцата, която тя се задължава за върне при сроковете и условията, посочени в договора, като относно получаване на сумата изявлението на ищцата за получаването ѝ, инкорпорирано в договора, има характер на разписка. Уговорено било размерът на погасителната вноска да е 32,93 лв., вноската била седмична, броят на вноските 27, фиксиран годишен лихвен процент 40%, датата на първото плащане 02.05.2017г., на последното 31.10.2017г., размерът на ГПР 48,56%, а размерът на общата сума, която следвало да се върне 889, 11 лв.

Съгласно чл. 4 от договора заемополучателят се е задължил в 3-дневен срок от усвояване на сумата по договора за заем да предостави на заемотателя обезпечение на задълженията му по договора, а именно: 1/ чрез поръчителство на две физически лица, всяко от които да отговаря поотделно на следните изисквания – да представи служебна бележка от работодател, от която да е видно, че работи по трудов договор и има нетен осигурителен доход в размер на минимум 1000 лева; освен това трудовият договор на лицето следва да е безсрочен и същото да не е поръчител или заемател по друг договор с ответното дружество. Поръчителят следва да няма неплатени осигурителни вноски през последните две години, нито неплатени задължения по кредити като статусът му в кредитния регистър към БНБ следва да е „редовен“. Заедно с това поръчителят следва да подпише и договор за поръчителство или 2/ безусловна банкова гаранция с бенефициер заемотателят, която е издадена след усвояване на паричния заем със срок до 30 дни след падежа на последната вноска. Поради неизпълнение на това задължение и съгласно уговореното в договора, заемотателят е начислил и неустойка в размер на 511,92 лева, която е дължима разсрочено, заедно с останалите вноски по погасителния план – по 18.96 лева на вноската.

Приложен е погасителен план, диференциран съобразно начислението или не на неустойка. Приложен е стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителски кредити, като посочените параметри съответстват на

уговорените в договора.

Съгласно заключението на приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза, което съдът намира за обективно и компетентно изготвено, поради което кредитира, извършените плащания по кредита от ищцата са в размер на 1384,81 лв., като с тях са погасени главница в размер на 800 лв., договорна лихва в размер на 72,89 лв. и неустойка в размер на 511, 92 лв. ГПР при включени само такива за договорна лихва от 40 % е 48,56 %, а при включени и разходи за неустойка в размер на 3899,41%.

Въз основа на така установената фактическа обстановка, настоящият съдебен състав прави следните правни изводи:

Предявен е иск по чл. 55, ал.1, пр.1 ЗЗД.

Предмет на доказване от ищеца е получаването на сумата 511,92 лв. от обогатилото се лице -ответника, която му е дадена от обеднялото лице, а от ответника основанието за получаване ѝ. Правното основание, което сочи ответникът е сключеният договор да кредит, чиято действителност се оспорва от ищеца.

От предмета на процесния договор, страните и съдържанието на правата и задълженията, съдът прави извода, че е налице договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9 от Закона за потребителския кредит.

Настоящият състав на съда, като съобрази предмета, страните и съдържанието на правата и задълженията на сключения договор, намира за неоснователни доводите на ищеца, че процесният договор не отговаря на изискванията на ЗПК за действителност съобразно чл. 22 ЗПК. Договорът е сключен в писмена форма и в съответствие с чл. 11, ал. 1, т. 7, 9, 11 ЗПК. Посочени са индивидуализиращи данни за страните, размера на получената сума, общия размер, който потребителят следва да върне, лихвен процент, размерът, броят, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски. В процесния договор не са налице форматиране на текста или разлики в големината на шрифта, на който той е съставен, които да затрудняват правилното възприемане на информацията или да въвеждат в заблуждение потребителя. От факта, че потребителят е подписал договора, следва че той е имал физическата възможност да възприеме съдържанието му /да го прочете/, съответно е дал информирано съгласие за сключването му. В противен случай е имал възможността и е следвало да откаже да подпише договора.

Съдът намира, че няма нарушение и на императивната норма на чл. 11, т. 10 ЗПК. На първо място чл. 11, т. 10 ЗПК не изисква да се посочи в договора математическият алгоритъм, по който се изчислява ГПР. Това е така, защото в рамките на Европейския съюз, в това число и в България има нормативно предвидени две математически формули за изчислението на ГПР /т. 1 и т. 2 от Приложение № 1 към ЗПК/, които единствено може да се прилагат за изчислението на ГПР. Страните нито могат да прилагат друга математическа формула за изчислението на ГПР, нито са

длъжни да възпроизвеждат в договорите си горните две формули. Нормата на чл. 11, т. 10 ЗПК не предвижда в договора за потребителски кредит изрично и изчерпателно да бъдат изброени всички разходи, включвани в ГПР, а единствено да се посочат допусканията, използвани при изчисляване на ГПР. Думата допускания тук се използва в смисъл на предвиждания за бъдещето, а не в смисъл на разходи, част от ГПР. Тези допускания или предвиждания са изчерпателно изброени както в чл. 19 от Директива 2008/48 на Европейския Парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити, така и в издадения в нейно изпълнение ЗПК и по-точно в точка 3 от приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК. С оглед гореизложеното, доколкото в случая приложимо е единствено първото базово допускане по т. 3, буква "а" на приложение № 1 към ЗПК, което е императивно посочено в закона и се прилага за всеки един договор за потребителски кредит, неговото непосочване само по себе си не е от естество да обоснове недействителност на клаузата, уреждаща ГПР. Смисълът на закона е кредитополучателят да се запознае предварително с размера на сумата, която ще върне на банката под формата на ГПР, което изискване в случая е изпълнено. С оглед на това съдът намира, че не е налице недействителност на договора на основание чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

Съгласно заключението на ССЕ ГПР при включени разходи само за договорна лихва от 72,89 лв. е 48,56 %, а при включени и разходи за неустойка в размер на 3899,41%. Съгласно чл. 3 от ЗПК при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит. От посочения размер на ГПР в договора е видно, че не е нарушена предвидената забраната. Няма нарушение и на чл. 19, ал.4 ЗПК, доколкото размерът не надвишава пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.

С т. 3 на ТР № 1 от 15.06.2010 г. на ВКС по тълк. дело № 1/2009 г., ОСТК е дадено задължително тълкуване, че условията и предпоставките за нищожност на клаузата за неустойка произтичат от нейните функции (обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции), както и от принципа за справедливост в гражданските и търговски правоотношения, като за спазването им при иск за присъждане на неустойка съдът следи служебно. Автономията на волята на страните да определят свободно съдържанието на договора и в частност да уговорят неустойка е ограничена от разпоредбата на чл. 9 ЗЗД в две посоки: съдържанието на договора не може да противоречи на повелителни норми на закона, а в равна степен и на добрите нрави.

В случая неустойката в уговорения размер представляват значителна част (повече от 1/2) от размера на главницата. Предвид изложеното теза неустойка се явява несъответна на очакваните от неизпълнение на задължението вреди и противоречи на

обезщетителната ѝ функция. Същата по своя характер е единствено санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорни задължения (непредставяне на обезпечение), но същата не зависи от вредите от това неизпълнение и по никакъв начин не кореспондира с последиците от неизпълнението. Подобни клаузи задължават потребителя при неизпълнението на договора да заплати необосновано висока неустойка. В този смисъл клаузата за неустойка противоречи на закона и следователно е нищожна. Отделно от горното следва да се отбележи, че въведените многобройни изисквания за обезпечение на потребителски кредит, противоречи на принципа на добросъвестността и цели да създаде единствено и само предпоставки за начисляване на неустойка, която да се включи към печалбата на търговеца заемодател, т. е. въвежда се още един сигурен източник на доход на икономически по - силната страна. В този смисъл клаузата за неустойка се явява нищожна като противоречаща на добрите нрави и справедливостта по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. трето ЗЗД. В този смисъл заплатената от ищцата сума в размер на 511,92 лв., основана на нищожно съглашение се явява заплатена без правно основание.

Недействителността на клаузата за неустойка, обаче, не обуславя недействителност на целия договор – чл. 26, ал. 4 ЗЗД. Разпоредбата на чл. 22 ЗПК предвижда недействителност основана на противоречие с изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9. Съдът не възприема становището на ищцата, че всъщност в ГПР е следвало да се включи и стойността на уговорената неустойка и по този начин действително ГПР ще надхвърли определения максимален размер, което ще обуслови нищожност на целия кредит и така дължимата ще остане само чистата му стойност. Това разбиране не съответства на законодателната идея. В чл. 22 ЗПК са посочени такива съществени пороци при подписване на договора, при наличието на които действително потребителят – икономически по – слабата страна, да е в невъзможност да разбере икономическите последици на договора. Визира се липсата на яснота относно нейното основно задължение – крайния размер на дължимата сума и срока за връщане. В случая съдържанието на договора отговаря на изискването за яснота. Недействителността на отделни клаузи, които не влияят върху основните елементи на договора и без които той може да породии действие, не следва автоматично да води до недействителност на цялото съглашение.

Изводът за нищожност на клаузата на едно основание, изключва разглеждането на останалите въведени основания за недействителност.

По изложените по –горе съображения съдът намира, че договорът за заем е валиден, с изключение на клаузата за неустойка като нищожна поради противоречие с добрите нрави. Договорът е валидно правно основание за заплащане на сумата от 800,00 лв. – главница, и възнаградителна лихва. Заплатената сума от 511,92 лв. за

неустойка се явява платена на нищожно основание, поради което ответникът неоснователно се е обогатил с получаването ѝ и дължи нейното връщане. Предявеният иск се явява основателен и следва да се уважи.

По разноските:

Ищецът претендира разноски в размер на общо 280 лева, от които 50 лева държавна такса и 200 лева – възнаграждение за вещо лице съгласно представен списък по чл. 80 от ГПК и 30 лева – разноски, като е приложена и командировъчна заповед с посочени разходи за гориво. Едновременно с това процесуалният представител на ищцата адв. Д. М. претендира и възнаграждение в минимален размер за оказана безплатна правна помощ – 360 лева с ДДС. Предвид изхода на делото на ищцата следва да бъде присъдени разноски до сумата от 250 лева. На процесуалния представител на ищцата следва да се определят разноски в минимален размер по Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения – при условията на чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата. В тази връзка с оглед изхода на делото дружеството следва да бъде осъдено да заплати на адв. Д. М. сумата от 360 лева с ДДС за осъществена безплатна адвокатска помощ. Възнаграждението се присъжда с ДДС, доколкото претенцията е заявена с посочения данък, а адв. М. е регистриран по ДДС – като еднолично адвокатско дружество с БУЛСТАТ: **

Не следва да се уважи искането за присъждане на сумата от 30,00 лева – разходи за транспорт.

В константната практика на ВКС безпротиворечиво се приема, че отговорността за разноски е безвиновна, ограничена отговорност, която като материалноправен институт има своята нормативна уредба в процесуалния закон - чл. 78 ГПК, като облигационно правоотношение има за субекти насрещните страни по делото, а като субективно право се свежда до възможността на едната страна да претендира и получи от насрещната страна по делото, чието неоснователно в материално - правен смисъл или в процесуално- правен аспект поведение, е станало причина за воденето му, като причина да бъдат извършени разноски, необходими за разглеждането и движението на делото. Отговорността за разноски е ограничена отговорност, реализира се само и единствено в рамките на висящия процес, регламентирана е да се осъществи в рамките на неговия ход без да води до забавянето му, което обуславя и по-ограничено и стриктно разбиране на причинността, в сравнение с установяването на право на обезщетение по съдебен ред, като спорен исков предмет. По реда на ангажиране на отговорността за разноски се покриват само тези, които по естеството си са необходими за движението на процеса - нормативно предопределени или свързани с процесуално действие, указано от съда поради което не са в дискреция на страната (напр. дали да изпрати исковата молба по пощата или да се депозира лично в съда, дали

да се ползва определен вид превоз, вкл. за процесуалния представител на страната). Връзката на направените разноски с процесуални факти - израз на концентрационното начало в граждански проце, свежда присъждането им до държавни такси по делото, направени разноски за производството като възнаграждения за вещо лице, за явяване на свидетели, за участие на преводач и тълковник, както и изплатеното възнаграждение за един адвокат. Ако страната, която не е станала без основание повод за завеждане на делото, претендира от насрещната и друго имуществено увреждане, няма пречка да търси репарация с отделен иск. Пътните разходи при сегашната уредба на отговорността за разноски не се овъзмездяват, за разлика от уредбата при действието на ЗГС(отм.). Няма ограничение, включително по ЗАвд и Наредба № 1 от 2004 г. на Висшия АС на свободата на договаряне между клиент и адвокат (чиито отношения максимално се доближават до тези от договор за поръчка), което да не позволява пътните разходи за процесуално представителство на адвоката да се имат предвид в размера на договореното адвокатско възнаграждение и да се овъзмездят чрез присъждането му. Единственото ограничение, което чл.36,ал.23Авд поставя към свободно договореното адвокатско възнаграждение, е то да е справедливо и обективно и не по ниско от минималния размер по Наредба № 1 от 2004г.

В този смисъл са Определение № 379 от 16.10.2018 г. на ВКС по ч. гр. д. № 3121/2018 г., III г. о., ГК, Определение № 51 от 8.02.2017 г. на ВКС по гр. д. № 2024/2016 г., IV г. о., решение № 189 от 20.06.2014 г. на ВКС, IV -то го, по гр.д. № 5193/2013 г., решение № 67 от 03.04.2014 г. на ВКС, IV – то г.о. по гр.д. № 2944/ 2013 г., решение № 54 от 17.02.2016 г. на ВКС, IV – то г.о. по гр.д. №5091/2015 г. , решение № 192 от 25.06.2014 г. по гр. д. № 5663/2013 г., IV г. о. на ВКС, решение №414 от 27.07.2009 г. на ВКС, IV -то го ., по гр.д. №1049/2008 г. и други.

Ответната страна претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение, но предвид изхода на делото претенцията ѝ е неоснователна.

Мотивиран от гореизложеното, Пернишкият районен съд, Гражданска колегия,

РЕШИ:

ОСЪЖДА на осн. чл. 55, ал.1, предл.1 ЗЗД **„ИЗИ Асет Мениджмънт“ АД**, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. Джавахарлал Неру № 28 „Силвър център“, ет. 2, офис: 40-46, **ДА ЗАПЛАТИ** на М. М. П. /В./, с ЕГН: *****, с постоянен адрес гр. С., ул. Ц.С. ** и настоящ адрес /от ** г./ с. Д., ул. Ч.С. **, сумата от **511,92** /петстотин и единадесет лева и деветдесет и две стотинки/ лева, представляваща получена без правно основание от ответника „ИЗИ Асет Мениджмънт“ АД за сметка на ищеца М. М. П. сума в изпълнение на задължения на ищеца като заемополучател по договор за паричен заем № ** г., сключен между страните, която сума е формирана от неустойка за неизпълнение на задължение за

предоставяне на обезпечение по чл. 4 от договора за паричен заем, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на исковата молба ** г. до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА „ИЗИ Асет Мениджмънт“ АД, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. Джавахарлал Неру № 28 „Силвър център“, ет. 2, офис: 40-46 **ДА ЗАПЛАТИ** на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК на **М. М. П. /В./**, с ЕГН: *****, с постоянен адрес гр. С., ул. Ц.С. ** и настоящ адрес /от ** г./ с. Д., ул. Ц.С. ** сумата от общо **250 лева**, представляваща разноски в настоящото исково производство.

ОСЪЖДА „ИЗИ Асет Мениджмънт“ АД, с ЕИК: 131576434, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. Джавахарлал Неру № 28 „Силвър център“, ет. 2, офис: 40-46 **ДА ЗАПЛАТИ** на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК вр. с чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗАДв. на Еднолично адвокатско дружество „Д. М.“ с БУЛСТАТ: ** и адрес: гр. С., жк. Манастирски ливади, бл. 112, вх. А, офис 11, представлявано от адв. Д. М. сумата от 360 лева с ДДС – адвокатско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване пред Пернишки окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Перник: _____